

– щодо управління відходами, де муніципальні відходи, шкідливі речовини та ядерні відходи – всі вони потрапляють до категорії поводження з відходами;

– щодо сміттевого забруднення. Не всі екологічні закони зосереджені на запобіганні забрудненню. Наприклад, в законодавстві містяться засади щодо регулювання утилізації забруднюючих речовин, оскільки після проведення таких процедур також може виникнути забруднення навколишнього середовища. Закони можуть містити протоколи очищення, а також цивільні та кримінальні покарання для забруднювачів.

– щодо хімічної безпеки, де правила хімічної безпеки регулюють такі речі, як використання пестицидів та хімічних речовин, наприклад, у таких продуктах, як пластикові пляшки;

– щодо мисливства та рибальства. Екологічні закони також можуть регулювати та захищати поголів'я тварин дикої природи. Законодавці визначають, хто може полювати і ловити рибу, і як ці заходи регулюються тощо[2].

Отже, можна стверджувати про те, що екологічним правом є особливе комплексне утворення, що є сукупністю правових норм, які регулюються суспільні відносини у сфері взаємодії суспільства і природи[3]. Формування екологічного права є історично обумовленим процесом розвитку права, тому будь-які спроби заперечити його об'єктивне існування можуть мати негативний вплив на суспільні відносини.

Література

1. Батычко В.Т. Экологическое право. Краткий конспект лекций. Таганрог: ТТИ ЮФУ, 2009.

2. Матеріали LegalCareerPath з екологічного права.[Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://legalcareerpath.com/what-is-environmental-law/>

3. Петров В. В. Экологическое право России. Учебник для вузов. М., 1995. С. 62.

УДК 341.1/8(043.2)

Гарбар К. Д., студентка,
Юридичний факультет,
Дніпропетровський гуманітарний університет, м. Дніпро, Україна
Науковий керівник: Макушев П.В., д.ю.н., професор

МІЖНАРОДНИЙ СПІР: ПОНЯТТЯ ТА СПОСОБИ ВИРІШЕННЯ

Вступаючи у світове співтовариство, всі держави беруть на себе зобов'язання здійснювати свою міжнародну діяльність відповідно до основних принципів міжнародного права. Міжнародне співтовариство напрацювало і використовує певні механізми у збереженні міжнародного

миру і безпеки. Одним із таких принципів є принцип вирішення міжнародних спорів мирними способами. Актуальність даної теми полягає у тому, що все частіше між державами загострюються відносини і необхідно приділяти особливу увагу підтриманню і збереженню дружніх відносин між державами та іншими суб'єктами міжнародного права. Міжнародний спір можна визначити як формально (об'єктивно) виражену суперечність між суб'єктами міжнародного права з питання факту або права [1, с. 181]. Міжнародний спір – це юридичний факт, констатація наявності якого вимагає від його учасників та інших заінтересованих суб'єктів міжнародного права реалізації принципу мирного вирішення міжнародних спорів. Спір характеризується наявністю конкретних розбіжностей між державами, котрі мають бути визнані (підтверджені) державами, в іншому випадку мова не йде про спір.

Класифікація міжнародних спорів у науковій літературі здійснюється за різними критеріями: 1) за ступенем безпеки для міжнародного миру; 2) за об'єктом або предметом спору (політичні, юридичні, економічні, соціальні, військово-політичні); 3) за просторовим розповсюдженням (локальні, регіональні, глобальні); 4) за колом суб'єктів чи сторін (двосторонні, багатосторонні). Найпоширенішими є політичні та юридичні міжнародні спори. Кожний договір має свою унікальну класифікацію, що зазвичай служить двом цілям: визначити, які спори підпадають під дію цього договору; встановити, які мирні засоби слід застосовувати для врегулювання певних видів спорів [2, с. 205-206].

Чинне міжнародне право не знає немирних (силових) засобів врегулювання міжнародних спорів. Про врегулювання спорів за допомогою сили можна говорити, наприклад, у політичній площині. З правового погляду кожен випадок застосування сили (зокрема, військової) щодо іншої держави може бути або правомірним, насамперед як відповідь на порушення міжнародно-правових зобов'язань, або неправомірним, тобто становити правопорушення. У кожному з цих випадків застосовуються норми, що регулюють використання сили в міжнародних відносинах. Основними джерелами мирних засобів розв'язання міжнародних спорів є: конвенція «Про мирне вирішення міжнародних суперечок» 1907 р.; Статут ООН 1945 р.; Статuti регіональних міжнародних організацій; Заключний акт Ради з безпеки і співробітництва в Європі 1975 р.; принципи врегулювання спорів та Положення процедури НБСЄ з мирного врегулювання спорів 1991 р.; міжнародні порядки.

Загальне міжнародне право не зобов'язує держави звертатися до конкретного засобу вирішення спорів і надає державам-учасницям спору право вільно обирати засоби його вирішення. Статут ООН закріпив цей принцип у ч. 1 ст. 33: сторони, які беруть участь у будь-якому спорі, продовження якого могло б загрожувати підтриманню міжнародного миру

та безпеки, повинні насамперед старатися вирішити спір шляхом переговорів, обслідування та примирення, посередництва, арбітражу, судового розгляду, звернення до регіональних органів або угод чи іншими мирними засобами за своїм вибором.

Переговори є найпоширенішим та найефективнішим засобом врегулювання міжнародних спорів. Вони використовуються для врегулювання майже кожного спору, принаймні як початкова стадія. У багатьох міжнародних договорах про мирне вирішення спорів переговори стоять на першому місці серед інших мирних засобів [3, с. 345]. Переговори дозволяють усунути небажане втручання третіх сторін у спір. Водночас цей засіб має суттєві недоліки: більш сильна сторона має можливість здійснювати тиск на слабшу сторону; переговори можуть завершитися безрезультатно. Різновидом переговорів є консультації. Вони використовуються для продовження встановлених контактів. До консультацій звертаються тоді, коли необхідно поновити переговори у зв'язку з обставинами, що виникли знов [4, с. 159]. Як зазначається в Декларації про запобігання й усунення спорів і ситуацій, які можуть загрожувати міжнародному миру і безпеці, і про роль ООН в цій сфері від 5 грудня 1988 р., державам слід використовувати консультації для того, щоб краще розуміти погляди, позиції та інтереси одна одної.

Посередництво – це спосіб вирішення суперечки, при якому третя сторона безпосередньо бере участь у переговорах з метою узгодження взаємних претензій і винесення власних прийнятних для сторін пропозицій. Посередниками можуть бути як держава, так і міжнародна організація і окремі особи. Встановлення фактів (слідчі процедури, розслідування) – процедури, що застосовуються у разі необхідності встановлення фактів, що лежать в основі спору [5, с. 228-229]. У таких випадках звичайно створюється змішана комісія, що складається з рівної кількості представників сторін. Іноді до комісії включається і третя сторона.

Примирення (узгоджувальна процедура) поєднує в собі встановлення фактів і посередництво. Зазвичай воно здійснюється погоджувальною комісією. Одним із засобів також є вирішення спору під час судового розгляду. Суд вирішує передані йому спори на підставі міжнародного права і застосовує при цьому: а) міжнародні конвенції, як загальні, так і спеціальні, що встановлюють правила, точно визнані державами, що сперечаються; б) міжнародний звичай як доказ загальної практики, визнаної в якості правової норми; в) загальні принципи права, визнані цивілізованими націями; г) судові рішення і доктрини найбільш кваліфікованих фахівців з публічного права різних націй як допоміжний засіб для визначення правових норм. Міжнародний суд може розглядати справу лише в тому випадку, якщо відповідна держава певним чином

дасть згоду на те, щоб стати стороною в справі, винесеної для судового розгляду. Суд не має обов'язкової юрисдикції, тобто справи не можуть розглядатися без спеціального звернення заінтересованих держав. Лише за наявності звернення, причому звернення всіх сторін, що беруть участь у спорі, суд має право порушити справу.

Отже, міжнародний спір – це конфлікт, не вирішення якого може загрожувати міжнародному миру і безпеці, або ситуація, коли сторони пред'явили одна одній взаємні претензії, при цьому держави свої претензії обґрунтовують законними інтересами і нормами міжнародного права. Для будь-якого міжнародного спору характерним є наявність розбіжностей з питання факту або норми права, тобто конфлікту інтересів між двома суб'єктами міжнародного права. Правові засоби вирішення міжнародних спорів та шляхи розв'язання цих конфліктів – багатоступеневий процес, що складається з аналізу і оцінювання ситуації, створення плану вирішення складеної ситуації, вибору засобів і методів урегулювання конфлікту та прогнозування наслідків. Держави повинні діяти в дусі сумлінності, із тим щоб уникати виникнення спорів, повинні прагнути до якнайшвидшого і справедливого вирішення своїх спорів.

Література

1. Приходько А. В. Теоретико-правовий аналіз існуючих альтернативних засобів врегулювання спорів у сфері міжнародного приватного права. Європейські перспективи. 2014. № 8. С.178-185.
2. Ніколенко І. І. Проблеми визначення міжнародного конфлікту. Вісник академії адвокатури України. 2013. № 1. С. 204-207.
3. Савчук К. О., Мельничук О. І. Міжнародний суд ООН як засіб мирного розв'язання міжнародних спорів у сучасному міжнародному праві. Часопис Київського університету права. 2013. № 4. С. 341-347 .
4. Бойко І. І. Еволюція механізму мирного розв'язання міжнародних спорів і врегулювання міжнародних конфліктів з давніх часів до Вестфальського конгресу. Вісник Академії адвокатури України. 2007. № 3. С. 154-160.
5. Стрельцов Є. Л. Міжнародні конфлікти: спроба визначення. Актуальні проблеми держави і права. 2015. Вип. 75. С.227-234.